

VIIVI-HELENE KESKÜLA

*Inimene,
kes oskab
aidata*

Terve elu apteekrina töötanud, sel aastal oma 80. juubelit tähistanud Viivi-Helene Kesküla ütleb, et tal on olnud ainult üks amet ühes apteegis. Ja seda aega ja tegelemist on ta 100% nautinud.

TEKST: **KADRI TAMM**
FOTOD: **MEELI KÜTTIM, ERAKOGU**

Viivi sattus Raplasse apteeki nr 45 tööle aastal 1957. Kuidas aga elu just apteekri töö juurde juhatas ja mida põnevat on meenutada omaaegsest apteegitööst? „Tegelikult küsis mu ema Virula algkooli juhatajalt, Tõnis Laurilt, kas võiksin minna apteekriks õppima. Saades jaatava vastuse, pani ta mind peale Pärnu L. Koidula Keskkooli lõpetamist Tallinna meditsiinkooli, kus õppisin kaks aastat,“ meenutab Viivi.

Toonastest õppeajast on paljutki meenutada: kooli mindi õhtul kella seitsmeks ja tunnid kestsid poole kaheistkümneni. Endisaegsete õpingukaaslastega saadakse tänaseni aeg-ajalt kokku. „Aida oli iluuisutaja, Helvi oskas hästi inglise keelt, Zaherä oli tatarlane, Valve puhas viieline. Ja küllap oli neid andeid veel, kuid me ei teadnud üksteise elust paljut. Inimestel oli hirm, kõik veel kartsid ja lihtsalt vaikiti,“ kirjeldab Viivi sõjajärgset aega.

Apteeki tööle

Kui Viivi asus tööle Rapla apteeki, pakkus talle tuge kodukoha apteekriproua Leili. „Ta andis mulle väiksena suure turvatunde. Lapsena jooksin igasuguste hädadega ikka apteeki ja vahel mängisin apteekri kaksikutega,“ kirjeldab Viivi oma lapsepõlvemälestusi. „Siiani on meeles apteegiköögi ilus põrand, proua sussid ja minu veri seal. Ta ütles: pole midagi, selle pühime ära. Ja nii ta kõikide eluhädade puhul suhtuski: pole midagi, selle saame korda.“

Rapla apteegis oli alguses vaid üksainus ruum, kus asus müügilett,

retseptari laud ja kapiga eraldatud assistendi laud, kus tehti püstijalu kõik salvid ja pulbrid. Apteegil oli vaja varustada ka haiglat ning seda tehti kuni aastani 1992, mil haigla juures avati eraldi apteek.

„Keetsime steriile puuküttega pliidil, poti kaane sees oli ka termomeeter. Nii valmisid NaCl, Ringeri- ja glükoosilahused. Vanemõde tõi hommikul haiglast tellimuse ning haigla majandusjuhataja tuli õhtul sellele hobuse ja vankriga järele,“ meenutab Viivi aegu enne seda, kui lahuseid autoga vedama hakati.

Apteegis töötamine tähendas ka seda, et arvelaud ja pliatsid pidid kogu aeg läheduses olema: ravimite hinnad tuli ju kokku lüüa. „Tuli ka mees pidada, kes hommikul juba käis ostmas sipelga- või boorpiiritust ja sellele me õhtul enam ei andnud.“

100 aastat apteeki

Rapla apteegi sajandaks sünnipäevaks aastal 1966 oli töötajate arv suurenenud kümnelt viieteistkümneni. Tol hetkel töötas seal 3 proviisorit ning 4 farmatseuti ja töökorraldus vanas puust apteegihoones oli paika loksunud: steriiltuba, pulbrilaud, hommikune assistent, õhtune assistent, retseptor, käsimüüja. „Juhataja pani meid järgemööda kõiki töid tegema ja selle eest olen väga tänulik, töö oli palju vaheldusrikkam,“ tunnistab Viivi.

Aeg läks ning üsna pea hakati steriile puupliidi asemel juba gaasipliidil ja autoklaavis keetma, ka veevärk tegi elu kergemaks: enam ei olnud vaja ämbriga kaevust vett tassida. Korke aga seoti ravimipudelitele pikka aega niidi ja tsellofaaniga, mille alla oli märgitud ravimi nimi. „Seejärel tulid kahte sorti korkimisaparaadid: pudel tuli panna keerlevale alusele püsti või siis suruda pudelikael keerlevasse pesasse. Mõlemal juhul pidi olema ääretult täpne,“ meenutab Viivi.

Alevi kasvades suurenes ka haigla töömaht ning vajaminevate steriilide arv ja kiirustades tuli ette ka ohtlikke olukordi: „Esimest autoklaavitäit välja võttes lõhkes mul glükoosilahuse pudel ja otse vastu silmi. Prillid jäid küll

Sirvime pildialbumeid, mida Viivil oli intervjuule kaasa võetud terve suur kuhi.

terveks, aga nägemine ühel silmal halvenes. Aga see oli õnnelik õnnetus, Tallinna haiglas ning enne seda Rapla apteegis töötanud proviisor Eno Väkras-Silm kaotas sellise õnnetuse tõttu elu.“

Ühel apteekril pidi tol ajal olema ka kõvasti füüsilist jõudu. „Hiigelsuured vatipallid kaaluga 50 kg tuli pakida 1 kg kaupa ning 1000-meetrine marlikangas 50-meetristesse tükidesse lõigata. Marlist lükati KEK-ist tellitud harkel läbi, ja siis hakkasime sealt tõmbama. Keldrisse tellis meie toonane juhataja Paul Toots kallutajad, ja nii tõsteti 30 kg pudel üksainus kord sinna sisse ja kallutati seda koos raamiga. Kui oli soolhappe valamine, oli toimuv paras tsirkus. Võtsime oma suure 2-kilose pudeli, hingasime õhu sisse ja läksime piiritusekeldrisse, kus oli ka sool- ja väävelhape. Seal oli jube aur, hoidsime hinge kinni, kuni suutsime ära valada, kork peale ja jooksisime välja.“

Ajastule omaselt oli apteegil ravimtaimede kogumise plaan. Kogumise eest vastutas Mare Ehavee, kes on ka täna Rapla apteegi juhataja. „Üks õpilane tõi oma saagi ja Mare palus kviitungile allkirja panna. Põisike ütles aga kohkunult, et tal polegi allkirja, mispeale Mare soovitas kirjutada oma nimi. „Jah, seda ma võin küll,“ ütles õpilane rõõmsalt,“ jutustab Viivi ühe loo ja lisab, et apteegirahvas käis ka ise ravimtaimi varumas. „Koguti võistluse korras ja vaadati, kes saab kõige rohkem,“ meenutab Viivi. Pärast taimede ahju ääres kuivatamist aitasid algklasside õpilased leesikavarte küljest lehti noppida ja proviisorid pakkusid neile teed ja saia-kesi. Kui taimed olid kuivatatud, saadeti need ka Tallinnasse uuringutele, et kvaliteedis kindel olla.

Mitte ainult töö

Apteegirahval jätkus ühiseid tegemisi ka vabaks ajaks, näiteks korraldati igal aastal lastele suur nääripidu. „Oli käpiknukkudega nukuetendus loomade elust, mille tarvis joonistasin suure dekoratsiooni, mis jäi käiku enam kui kümneks aastaks. Kõige pisemad pidulised tuli ikka sülle võtta, hirm oli neil ju suur. Pidsid saatis viiulimäng, pakuti võileibu ja naistepunateed,“ meenutab Viivi

Pead siduma haavad, noppima jalast klaasikillud, lohutama, tõmbama põidlaid paika – lapsele andsin palderjani, pärast võtsin ise ka.

koosolemisi, mis käisid sama rada pidi palju aastaid. Lisaks pidudele käidi matkamas ja reisel: „Korraldasime ekskursioone üle Eesti, jõudsime nii Saaremaale, Kihnu kui Peterhoffi. Busse saime tellida kolhoosist, supimaterjali, puud ja vee võtsime kaasa. Igal õhtul oli ikka soe söök.“

Viivi tõdeb, et 149-aastaselt apteegil varandust jagub ja lisab, et ta tänab südamest Hageri apteegimuseumi juhatajat Virve Õunapuud, kes võttis Rapla apteegi ajaloolised esemed oma hoolde ja korraldas neist näituse. „Hakkasin omal ajal Tallinnas 9 apteegiruumidesse muuseumi tarbeks varandust korjama ja kõik, mis mul oli, andsin sinna. Kõige ilusam asi oli klaasi all puude-põõsaste-seemnete kogu Veinbergi ajast, oma tee Hagerisse leidsid ka paljud teised

asjad: refraktomeeter, tilgapudelid, arvelauad, kaks retseptuurižurnaali aastatest 1892 ja 1912.“

Ühe etapi lõpp

Oluline hetk Viivi elus oli 1993. aasta, mil Kaiu velsker-ämmaemanda punktis avati Rapla apteegile kuuluv haruapteek: „1994. aastal läksin sinna natukeseks üht töötajat asendama. Mõtlesin, et lapsed suured, on aega küll. Kuid sellest väikesest asendamisest sai 22 aastat. Õigupoolest jäi ümmargusest aastanumbri puudu 20 päeva.“

Samal ajal töötas Viivi edasi ka Rapla apteegis. Viivi kirjeldab, et maa-apteekri päev on ikka ivake teine kui linnas. „Pead siduma haavad, lohutama, noppima jalast klaasikillud, tõmbama põidlaid paika – lapsele andsin palderjani, pärast võtsin ise ka, harvad polnud ka väänatud jalad,“ räägib ta ja lisab, et ka suhtlus arstidega on maal tunduvalt tihedam. Tihti tuli ette sedagi, et Viivi-Helene tõi Raplast bussiga Kaiu abivajajatele rohtusid.

Moodsa aja uuendusi Viivi kiidab. „Digireseptid on väga head – telefon kätte ja arstile kõne.“ Otsus Kaiu apteegi sulgemiseks tehti selle aasta juulis ning selle apteegi aeg sai otsa. „Uut apteekrit lihtsalt polnud leida.“

Uus algus Rapla apteegis. Aasta oli siis 1957. Viivi-Helene pildil paremal.

IGAL APTEEGIL OMA NALJAD

Viivi on veendunud, et igal apteegil on omad naljad, omad rasked või vastupidi, humoorikad patsiendid.

Mingil ajahetkel hakkas ta kogutud nalju ka kaustikusse kirja panema. Nii ongi üks patsient tõdenud, et pärast letsitiini võtmist tuleb ta apteekrile vastu juuba polkasammul, mitte enam aeglase valsiga ja samuti teeb ju südame härdaks, kui keegi tuleb ja küsib apteekrilt, kas te mind mäletate. Meelde jäävad ikkagi soojad lood. „Meie apteekri tütar, 5-aastane Kaidi, läks kolleegi 2-nädalase lapse katsikule ja ütles last vaadates: „Sa oled nii hea, sa oled veel parem kui mina.““

Märkmikus leidub ka palju retsepte. Viivi töödeb, et mikstuuride osa on tänases apteegielus kõvasti vähenenud. „Vanasti näiteks tegime mikstura Pavlovi. Hea mikstuur ja aitab kõige vastu,“ on Viivi kindel.

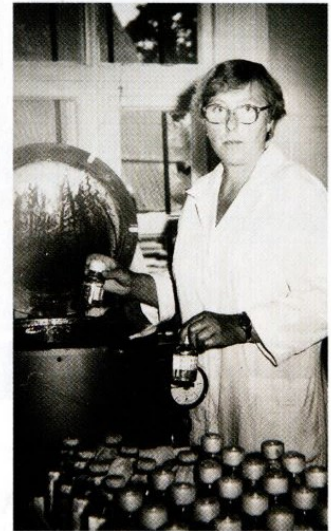
Apteegimaja Raplas avati 1866.

Kui apteek oma 117. aastapäeva tähistas, oli töötajaid juba kakskümmend neli. Rapla alev kasvas ja sellega seoses suurenes ka abivajajate arv.

„**Tännoväärt** assi, et inimestel mitte 50 ja 100 versta takka kui tarvis rohto ep olle otsida,“ kirjutas Eesti Postimees ehk Nädala leht nr 52 28. detsembril aastal 1866.

Aasta on 1983. Viivi on apteegis töötanud selleks hetkeks 26 aastat.

VIIVI SUUDAB JA JÕUAB KÕIKE

MARE EHAVEE
RAPLA BENU APTEEGI JUHATAJA

Kõik me oleme imestanud ja kadestanud, kuidas Viivi suudab teha kõiki neid asju, mida ta on teinud. Olla igal pool ja jõuda kõike. Ta on väga suure südame ja energiaga inimene, hea organisaator.

Aastaid tagasi korraldas ta meie lastele jõulupidusid, kus lapsed mängisid tema poolt väljamõeldud näidendis erinevaid tegelasi. Meie, nüüd juba täisealised lapsed, kes ise emad-isad, mäletame seda praegu veel.

Ka tema abivalmidus on kõigile teada. Alati, kui oli mingi probleem, oskas ta nõu anda. Viivi oli

kogu hingega oma tööle pühendunud. Rapla ja Kaiu rahvas väga hindas ja armastas teda, kunagi ei lahkunud keegi apteegist ilma sobiliku ravimi ja vajaliku nõuandeta.

Samuti on Viivi suur teatri- ja reisihuviline. Aastaid oli tema suureks huviks rahvatants. Tema väga suur panus oli ka esemete kogumine apteegimuuseumi jaoks, lisaks jäädvustas Viivi meie apteegi ajalugu. Igas albumis on foto ja juures täpne seletus ning väljalõiked tolleaegsete ajalehtede artiklitest, mis kajastasid apteegi sündmusi.

Ta on meie hulgas tuntud ka osava sõnaseadjana. Viivi kirjutas kõikidele oma kolleegidele tähtpäevadeks luuletusi ning kindlasti on jaganud luuletusi ka tema sõpradele.

AJALUGU

- 22. detsembril 1866 avas Märjamaa apteegi filiaalina ukseid Rapla apteek. Asukohaks sai Tallinna mnt 15, kus praegu tegutseb Autoapteek. Selles majas toimus apteek 129 aastat.
- 1995. aastal koliti jõe lähemale, Raimond Valgre sünnimajja, ning alates aastast 2013 ollakse praeguses asukohas Hariduse tänaval. Pika ajaloo jooksul on apteek kandnud väga erinevaid nimesid. Seda on kutsutud näiteks Rapla Apteek, Apteek nr 45, Rapla Rajooni Keskapteek ja Rapla Maakonna Keskapteek.